

© Torun Lian

Original title: Reserveprinsesse Andersen

First published by H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) AS, 2015

Published in agreement with Oslo Literary Agency

The Ukrainian language publication of the book was negotiated through Banke, Goumen & Smirnova Literary Agency.

Турюн Ліан

Л 55 Аліса Андерсен. Принцеса на лаві запасних [Текст] : повість / Турюн Ліан ; пер. з норв. Наталі Іліщук. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2020. — 168 с.

ISBN 978-617-679-631-2

«Аліса Андерсен. Принцеса на лаві запасних» — перша книжка з трилогії відомої норвезької письменниці Турюн Ліан. 2015 року вона відзначена Премією Брагі — за найкращу дитячу і підліткову книжку.

Восьмирічна Аліса дуже тішиться завершенню шкільного року. Попереду тільки випускний та вистава, у якій дівчинка грає дуже непомітну роль. Але вона також запасна виконавиця ролі принцеси. Тож коли Гелен — зірка вистави — несподівано травмується, Алісі доведеться виконувати головну роль і говорити на публіку. Та ще й Алісин однокласник Івар, який теж грає у виставі, більше з нею не розмовляє. Що може бути гірше? Схоже, Алісі треба пошукати в собі приховані таланти...

УДК 821(481)

Книгу видано за фінансової підтримки NORLA

© Турюн Ліан, текст, 2015
 © Наталія Іліщук, переклад, 2020
 © Наталка Гайда, ілюстрації та обкладинка, 2020
 © Видавництво Старого Лева, українське видання, 2020

ISBN 978-617-679-631-2 (укр.)

ISBN 978-82-03-25937-1 (норв.)

Усі права застережено

— По-дурному вийшло зі штанами, — каже мама Аліси Андерсен.

— Так, — відповідає Аліса, — але ж коли спіткнулася, то вже спіткнулася, і не завжди можна щось із цим вдіяти.

— Я ж тебе просила зачекати і не одягати їх до останнього дзвінка, — каже мама.

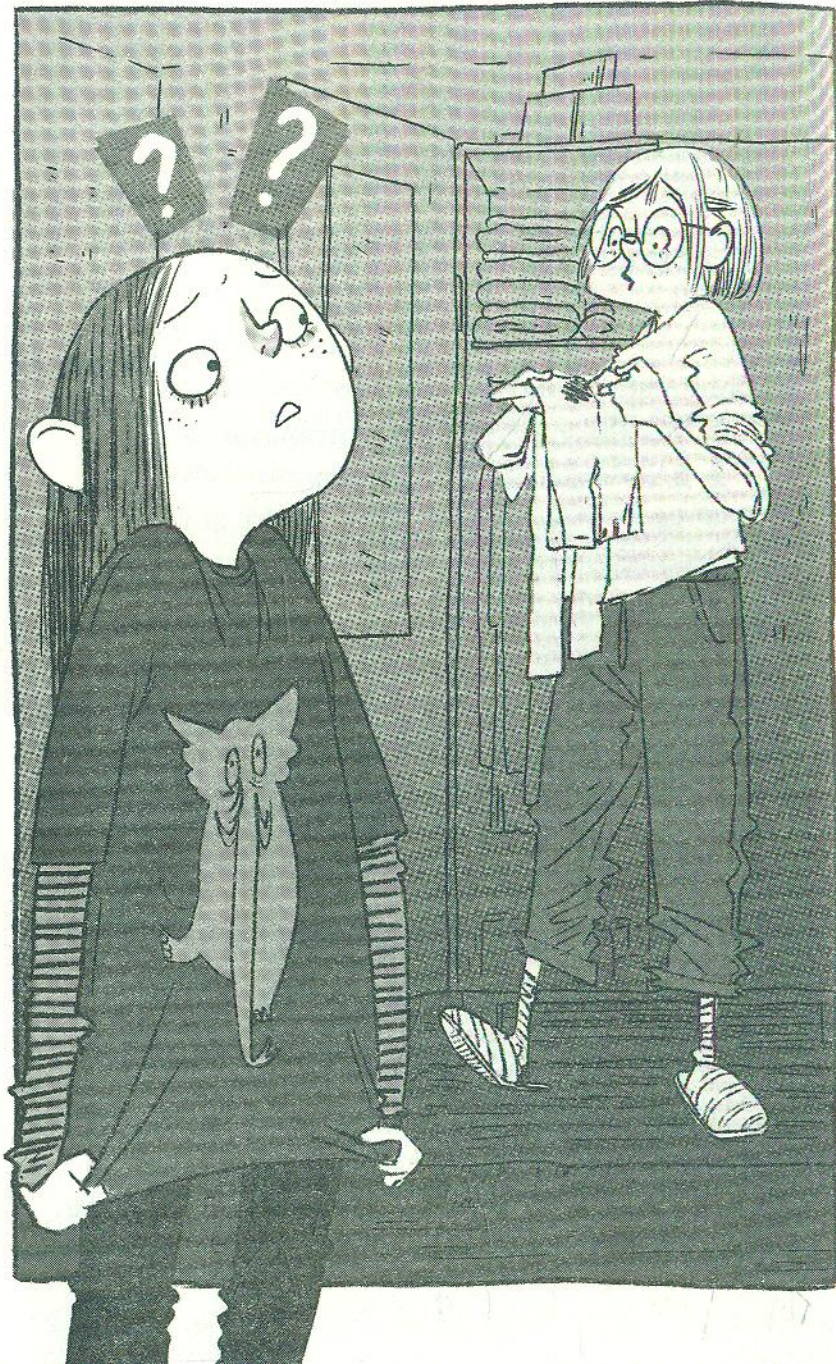
— Так, — погоджується Аліса.

— Оця пляма ніколи не виведеться пранням, — зітхає мама, демонструючи штани з плямою так, ніби Аліса ніколи досі їх не бачила.

— Так, — відповідає Аліса.

— Може, тоді підеш на випускний у своїй гарній жовтій сукенці? — пропонує мама.

— Мамо? — перепитує Аліса, не вірячи власним вухам, що мова зайшла про ЦЕ. Ніякої сукенки.

Принаймні не цієї потворної жовтої.

— Що? — мама глипає очима від здивування, немов нічогісінько не тямить. Але щиро намагається.

— Я гратиму роль задніх ніг коня, — каже Аліса, та не схоже на те, що мамі це хоч якось допомагає збагнути, що в цьому світі можливе, а що — ні.

— ЗАДНІХ НІГ, — повторює Аліса. Надміру чітко.

Але мама не відповідає.

— Ти коли-небудь бачила коня в сукенці? — питає Аліса.

Мама знову не відповідає.

— У ЖОВТІЙ сукенці? — продовжує Аліса, та й це не допомагає.

Мама стоїть з новими Алісиними штанцями в руках та колупає пляму, але, очевидно, думає вона геть про інше, бо її очі більше не бачать плями, вони виглядають крізь вікно і далі, ген далеко від цього місця, де все розмите і нерозбірливе, де нічого не можна побачити, хіба ти настільки далекозорий, що майже сліпий. Може, вона думає про той лист, який ніяк не допише. Лист до комуни. Чи про

те, що їй слід було б почати готувати вечерю. Чи про те, сходила вона до магазину чи ні. Чи про Алісину бабусю, татову маму: забула вона прийняти ліки чи ні. Чи про свою роботу на пів окладу в адвокатській конторі. Чи про що вона взагалі думала, перш ніж почала думати про всі інші справи.

Алісіна мама часто думає про інші справи, бо у неї є стільки всього, про що думати. Вона перестрибує з однієї думки на іншу, аби подумати трішки про все і нічого не забути.

Алісі легко уявити, як крихітна копія мами, завбільшки з сірничок, спритно перестрибує з думки на думку в маминому мозку. Для маленької мами-сірничка в голові Алісиної мами мозок є великим безладним місцем, де може відбуватися багато неприємних речей. Аліса сподівається на якийсь процес там всередині, який змусить жовту суkenку зменшитися і зникнути в забутті.

Аліса терпіти не може суkenки і спідниці. Вона хоче носити штани, під які не може задути вітер і підняти їх, відкриваючи напоказ все, що під ними. Вона хоче носити штани, які не задираються, коли вона падає. Вона хоче

носити штани, щоб ніхто не намагався заглянути під них, коли йде позаду неї східцями. Якийсь хлопець, наприклад. Вона бачила, як хлопці зазирають іншим дівчатам під спідниці. Вона бачила, що не всі дівчата якось особливо на це зважають, лише можуть заліпити хлопцям ляпаса і сказати, що білизна нічим не гірша за купальник.

Аліса знає, що вона ніколи не наважилася б зацідити хлопцю ляпаса, і вона ніколи не сказала б щось таке влучне, тож доводиться носити штани. Ось у чому річ, але вона й не думає казати це мамі, бо мама, певно, не зрозуміє, тож виникне непорозуміння, яке швидко може перерости у суперечку, а в суперечках мама завжди виграє.

Аліса рідко виграє в суперечках, бо знає, що суперечки виграє той, хто говорить голосніше. Крім ненависті до суkenок і спідниць, вона ненавидить кричати під час суперечки. Аліса воліла б, щоб усі були такими ж сором'язливими, як вона, тоді вони перестали б горланити і, можливо, прислухалися до того, що вона каже своїм тихеньким голоском.

— Побачимо, — каже Алісіна мама і тут же відкладає штани, бо в іншому кінці квартири дзвонить її телефон. Вона вирушає на його пошуки. Зазвичай він перестає дзвонити задовго до того, як вона його знаходить. Алісиній мамі майже завжди доводиться перездвонювати.

Аліса підхоплює штани і скручує їх так, що пляма опиняється десь всередині згортка — так, ніби це чимось зарадить. Вона заходить у свою кімнату і шпурляє скручені штани глибоко в шафу. А тоді падає на ліжку, закинувши ногу на ногу, метляє п'яткою і думає, що їй робити решту дня. Може, трішки почитати. Помалювати. Перевірити, чи йде щось цікаве по телевізору. Чи просто так лежати собі спокійно й думати. Але не думати забагато, щоб це не переросло у хвилювання. Думати в міру. Думати про щось гарне. Наприклад, що вони з Іваром могли б робити, якби не сталося так, що він домовився пограти у футбол із хлопцями з класу. Вони могли би грати в «камінь, ножиці, папір». Вони могли б сидіти в кімнатці для персоналу в магазині «Ківі», їсти своє морозиво і чекати, поки Іварова мама закінчить

роботу. Вони могли б переписуватися на його телефоні з кимось із тих, з ким Івар дружить. Відправляти якісь гарні повідомлення. Вони могли б сидіти і фантазувати про людей, які живуть у різних під'їздах, з місця, де ніхто не помітив би їхнього шпигування. Аліса може уявити собі тисячі речей, які вони з Іваром могли б робити, якби він не грав у футбол.

«Та це без різниці», — думає вона і знизує плечима, адже що б вона собі там не надумувала, воно ніколи не здійсниться. В її думках усе завжди набагато прикольніше.

«Якби вважалося, що просто уявляти собі реальність — так само добре, як і бути в ній насправді, загалом світ був би не найгіршим, — міркувала Аліса. — Якщо фантазія і реальність мали б таку саму цінність, було б таки набагато більше справедливості. Тоді мовчазні та сором'язливі могли б знайти собі, наприклад, якийсь гамак і, гойдаючись у ньому, отримувати цінний життєвий досвід у безпеці, тоді як галасливі та непосидючі могли би грати у виставах, а потому бігати слизькими темними вулицями, повними розбитого скла, зграй прищавих хлопчаків

на велосипедах та п'яниць, якщо це те, чого вони хочуть. Тоді всі могли б робити те, що їм вдається найкраще, не програвати в тому, що є їхньою слабкою стороною, а вигравати в тому, в чому вони сильні».

«Подумати лишень, якби все це було дійсністю», — замріюється Аліса й закутується майже з головою у свою м'яку ковдру, закладає її край під щоку, заплющує очі й близько години не менш захопливо проводить свій час.

Аліса прочиняє вікно у своїй кімнаті і виглядає з нього, досить далеко перехиляючись через край. Вона дивиться ген уздовж усього будинку й переводить погляд донизу, до входу в найближчий під'їзд, там живе Івар зі своєю мамою. Двері до під'їзду відчиняються, і вона вже готова відскочити від вікна і присісти, але тоді бачить, що це все одно не Івар. То якийсь чолов'яга з коробкою інструментів у руці. Він підходить до фургона з написом «Електро Гаральд», застрибує всередину та від'їжджає.

«Його, мабуть, таки звати Гаральд», — гадає Аліса та вихиляється з вікна ще далі, так що аж у ногах лоскоче, бо тіло думає, що за мить воно вивалиться за край і випаде. Відчуття приємні й моторошні водночас, тож вона затягує тіло назад і вмощується